PRZEGLĄD PRASY

Najważniejsze doniesienia z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie w miesiącach: październik - grudzień 2011 r.

WPROWADZENIE

W ostatnim kwartale 2011 roku w polskiej prasie ukazało się najwięcej informacji z zakresu HIV/AIDS. W 54. tytułach (dzienników, tygodników, miesięczników) ukazało się 105 publikacji dotyczących różnych aspektów tej problematyki. Największa liczba (54) ukazała się w grudniu, miesiącu, w którym od 1988 r. na całym świecie obchodzony jest Światowy Dzień AIDS.

Tematem systematycznie pojawiającym się na łamach prasy w IV kwartale była organizowana przez Krajowe Centrum ds. AIDS kampania ”Zrób test na HIV”. Publikacje wyjaśniające cele kampanii i promujące wykonywanie testów w kierunku HIV, a przy okazji przekazujące podstawową wiedzę na temat HIV/AIDS (główne drogi zakażenia HIV, sposoby zapobiegania zakażeniu, adresy punktów konsultacyjno-diagnostycznych, dane epidemiologiczne) znalazły się zarówno w prasie ogólnopolskiej, jak i lokalnej. Szczególnie ważne jest, że tą tematyką zainteresowali się dziennikarze mediów ukazujących się w mniejszych miastach i i miejscowościach. Często bowiem dla lokalnej społeczności to jedyne źródło wiedzy o HIV/AIDS. Ze względu na obszerny materiał omawiający kampanię w poszczególnych rejonach Polski, w raporcie znalazł się jedynie ogólny zarys multimedialnej akcji promującej testowanie, informacje z poszczególnych regionów kraju znalazły pełne odzwierciedlenie w raportach miesięcznych za październik, listopad i grudzień.

Ostatni kwartał roku przyniósł także wiele znaczących wydarzeń na polu odkryć naukowych, mających istotny wpływ na dalszy rozwój walki z wirusem. Należą do nich m.in.: prace nad uniwersalnym lekiem o nazwie DRACO, zdolnym pokonać 15 rodzajów wirusów, opracowanie przez naukowców z California Institute of Technology przeciwciał zwalczających HIV czy też uznanie za największe odkrycie 2011 roku wyników badań terapii antyretrowirusowej. Bardzo interesujące są także wyniki przeprowadzonego po raz pierwszy w Polsce wśród osób żyjących z HIV badania, które ma odpowiedzieć na pytanie o jakość życia osób żyjących z HIV i chorych na AIDS.

Wykres 1.

Liczba doniesień prasowych na temat HIV/AIDS publikowanych w poszczególnych miesiącach IV kwartału 2011 r.

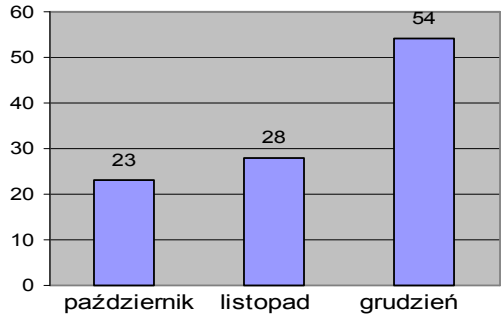

Tabela 1.
Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż jedną informację związaną z tematyką HIV/AIDS w IV kwartale 2011 r.

Miejsce	Tytuł	Ilość
1.	Polska The Times	15
2.	Rzeczpospolita	11
3.	Gazeta Wyborcza	7
4.	Służba Zdrowia	5
5.	Angora	4
6.	Dziennik Gazeta Prawna	3
7.	Głos Wielkopolski	3
8.	Newsweek	2
9.	Tygodnik Rolniczy	2
10.	Nowości	2
11.	Nowa Trybuna Opolska	2
12.	21 Wiek	2

*zestawienie obejmuje lokalne wydania Gazety Wyborczej i dziennika Polska The Times

EPIDEMIOLOGIA

HIV i AIDS – Polska i świat

Na całym świecie ok. 34 miliony osób żyje z HIV, codziennie ta grupa zwiększa się o około 16 tysięcy. Co 12 sekund nowa osoba zakaża się HIV, a co 18 sekund ktoś umiera na AIDS. Codziennie zakaża się tysiąc dzieci.

Wspólną cechą epidemii na wszystkich kontynentach świata jest to, że HIV dotyka głównie ludzi młodych. Prawie 40 proc. osób żyjących z HIV jest między 15 a 24 rokiem życia. W Polsce jest podobnie: 7 proc. wszystkich zakażeń wykryto u osób poniżej 20 roku

życia, zaś 47 proc. wszystkich zakażeń HIV dotknęło osoby między 20 a 29 rokiem życia. Dominującą grupę (74 proc.) wśród zakażonych HIV i chorych na AIDS stanowią osoby w wieku produkcyjnym (20 - 49 lat).

Epidemia HIV/AIDS stworzyła w Polsce, tak jak na całym świecie, całkiem nową sytuację, wymagającą podjęcia odpowiednich kroków, takich jak: efektywna promocja zdrowia i zapobieganie zakażeniom, rozwój możliwości diagnostycznych i terapeutycznych, realizacja programów ograniczających skutki zdrowotne i społeczne epidemii, budowanie i rozwój organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Z danych statystycznych wynika, że codziennie 3 osoby w Polsce dowiadują się o swoim zakażeniu. Około 70 proc. nie wie o tym. Mimo że tak wiele mówi się na temat HIV/AIDS, wiele osób nie do końca zdaje sobie sprawę, czym jest zakażenie HIV i jak się przed nim bronić. Wciąż jeszcze AIDS kojarzy nam się z narkomanami, homoseksualistami, ubogimi mieszkańcami Afryki lub - wprost przeciwnie - z celebrytami często zmieniającymi partnerów. Tymczasem przybywa u nas zakażonych, a większość z nich to osoby heteroseksualne. Polacy robią za mało testów w kierunku HIV, gdyż nie dostrzegają w swoim życiu sytuacji niosących ryzyko. Wielu wciąż sądzi, że problem zakażenia HIV ich nie dotyczy.

Z badań wynika, że 49 proc. jest przekonanych, że test na HIV należy wykonać bezpośrednio po ewentualnym zakażeniu, a co piąty badany, że po upływie mniej niż 12 tygodni. Jedynie 4 proc. badanych wie dokładnie, kiedy należy się udać do punktu testowania. Wciąż wiele osób nie zdaje sobie sprawy, że w obecnych czasach zakażeni HIV, biorący leki antyretrowirusowe, mogą prowadzić normalne życie, są oni świadomi swojego zakażenia, ale nie są niebezpieczni dla otoczenia. Zakażenia HIV co prawda nie da się wyleczyć, ale dzięki nowoczesnym terapiom możliwe jest znaczne spowolnienie postępu zakażenia, poprawa jakości życia z HIV, a także jego wydłużenie o kilkadziesiąt lat.[1]

ŚWIATOWY DZIEŃ AIDS

Światowy Dzień AIDS organizowany jest od 1988 r. i corocznie obchodzony w dniu 1 grudnia. W tym dniu na całym świecie odbywają się spotkania, akcje edukacyjne, konferencje, happeningi. Poświęcone są zarówno profilaktyce, jak i poszerzeniu świadomości

[1] *Nawet do naturalnej śmierci.* Rzeczpospolita (Dodatek) z dnia 01.12.2011 r., *Światowy Dzień Walki z AIDS.* Top Tygodnik Opoczyński z dnia 02.12.2011 r., Agnieszka Grzelak. *HIV –wirus wciąż niepokonany.* Polska – Dziennik Łódzki (Magazyn Rodzinny) z dnia 10.12.2011 r. , *Dążymy do zera.* Euroregio Glancensis z dnia 07.12.2011 r.

społecznej na temat choroby. Ten dzień ma wskazywać skalę problemu i przypominać, że HIV nie musi być synonimem śmierci. W tym roku Światowy Dzień AIDS obchodzony był pod hasłem „ Żyć razem pozytywnie – ale bezpiecznie".

Mniej pieniędzy na walkę z AIDS

Przed Światowym Dniem AIDS świat obiegła wiadomość o ograniczeniu funduszy na walkę z tą epidemią. Globalny Fundusz do Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią finansujący walkę z AIDS na kontynencie afrykańskim zapowiedział, że nie otrzyma od sponsorów około 1,2 mld euro. Nie będzie finansował nowych programów do 2014 roku, skupi się jedynie na pomocy dla najbiedniejszych krajów. Holandia, Dania, Włochy i Komisja Europejska wycofały się ze zobowiązań finansowych, a Niemcy opóźniają wpłatę.

Globalny Fundusz jest największym na świecie funduszem finansującym opiekę zdrowotną, a jego programy ocaliły życie 7,7 mln ludzi. Fundusz sfinansował 70 proc. leków antyretrowirusowych w krajach rozwijających się i jest jednym z głównych sponsorów działań w Afryce Subsaharyjskiej, która zamieszkuje 2/3 wszystkich chorych na AIDS.

Eksperci ostrzegają, że obcięcie dotacji na zwalczanie HIV wywoła nową falę zachorowań. Kraje południa Afryki, takie jak Suazi, Malawi i Zimbabwe spodziewają się gwałtownego wzrostu zachorowań na AIDS.

Organizacje społeczne takie jak Lekarze bez Granic i południowoafrykańska Treatment Action Campaign oskarżyły bogate kraje o używanie kryzysu jako wymówki. Dowodzą, że to nie jest kwestia finansowania, ale łamanie danych wcześniej obietnic.[2]

Raport UNAIDS

Epidemia AIDS powoli hamuje – wynika z raportu UNAIDS obejmującego 2010 rok. Michel Sidibé, dyrektor wykonawczy UNAIDS, prezentując te dane, podkreślił, że w ostatnich latach na tym polu dokonano przełomu. Nawet w czasach finansowego kryzysu wiele krajów osiągnęło doskonałe wyniki.

Śmiertelność z powodu zachorowań na AIDS spadła o 21 proc. od rekordowo złego roku 2005 – wynika z przedstawionych danych dotyczących całego świata. Aż o jedną czwartą spadła również liczba nowych infekcji w porównaniu z rekordowym rokiem 1997. Największy postęp odnotowano w ubogich krajach Afryki, najbardziej dotkniętych epidemią

[2] Krzysztof Urbański. *Będzie mniej pieniędzy na walkę z AIDS*. Rzeczpospolita z dnia 30.11.2011 r.

AIDS. W ciągu zaledwie 12 miesięcy udało się o 20 proc. poprawić dostępność terapii. Obecnie w Afryce Subsaharyjskiej otrzymuje ją połowa chorych.

Dzięki coraz większej liczbie osób objętych leczeniem, udało się ograniczyć liczbę zgonów z powodu AIDS o 700 tys., ale liczba osób żyjących z HIV wciąż rośnie. W 2010 r. było ich 34 miliony. Zarejestrowano 2,7 mln nowych zakażeń HIV (to spadek z 3,2 mln w 1997 r.). W 2010 r. z powodu AIDS zmarło 1,8 mln osób (w 2005 r. było ich 2,2 mln, a w 2009 r.- 1,9 mln). Według ekspertów UNAIDS to efekt lepszego dostępu do leków antyretrowirusowych oraz środków zmniejszających ryzyko zakażenia. Podano tu przykład Namibii, gdzie 90 proc. zakażonych ma dostęp do nowoczesnych terapii, a użycie prezerwatyw wzrosło do 75 proc. Dzięki temu w ciągu roku udało się osiągnąć spadek infekcji o 60 proc. Raport głosi, że liczba nowych zakażeń HIV jest od 30. do 50. proc. niższa. Nie byłoby to możliwe, gdyby takie środki i metody nie były dostępne dla pacjentów. Paradoksalnie wzrost zachorowań na AIDS to również efekt lepszego dostępu do terapii antywirusowych oraz środków zmniejszających ryzyko zakażenia.

W ostatnich latach nie było tak obiecujących danych świadczących o tym, że udaje się zapanować nad epidemią. Politycy z najbardziej zagrożonych krajów współpracują z naukowcami, wykorzystując ten moment, aby położyć kres epidemii - powiedział przedstawiciel organizacji „Lekarze bez Granic".

Nie wszędzie jednak postęp jest tak widoczny. W krajach Europy Zachodniej i w USA liczba nowych zakażeń pozostaje na tym samym poziomie – czytamy w raporcie. Gorzej jest w krajach naszej części kontynentu, szczególnie zaś w Europie Wschodniej. W ciągu dekady nastąpił dramatyczny wzrost nowych przypadków zakażeń – aż o 250 proc. Eksperci wiążą to z rozprzestrzenianiem podawanych dożylnie narkotyków. Te alarmujące dane przyczyniły się do tego, że 53 kraje członkowskie wdrożyły oficjalnie Plan Działań Europejskich w zakresie HIV/AIDS na lata 2012 – 2015.

Przewiduje się, że pełne efekty nowej strategii będzie widać dopiero za kilka lat. UNAIDS realizuje plan, w którym zakłada: zero nowych zakażeń, zero dyskryminacji, zero zgonów spowodowanych AIDS", a WHO obiecuje, że „od 2015 roku żadna osoba zakażona HIV nie będzie musiała z tego powodu umrzeć". [3]

[3] Piotr Kościelniak. *Wygrywamy bitwę w wojnie z wirusem*. Rzeczypospolita (dodatek: Dodatek) z dnia 01.12.2011 r., Jędrzej Bielecki. *WHO obiecuje: za cztery lata pokonamy AIDS*. Dziennik Gazeta Prawna z dnia 02.12.2011r.

Konferencja w Ministerstwie Zdrowia

30 listopada, w przeddzień Światowego Dnia AIDS, w Ministerstwie Zdrowia odbyła się konferencja prasowa, podczas której eksperci podsumowali dotychczasowe działania podejmowane w tym zakresie.

Z raportu WHO wynika, że udało się zahamować epidemię HIV/AIDS w Afryce i w Azji, gdzie jeszcze do niedawna odsetek zakażonych był najwyższy. Jedynym regionem na świecie, gdzie liczba zakażeń HIV lawinowo wzrasta, jest Europa Wschodnia. Od 2001 roku liczba ta w Europie wzrosła 2,5 – krotnie, w 2010 r. w tej części świata zdiagnozowano 118 tys. przypadków HIV. Te alarmujące dane przyczyniły się do tego, że 53 kraje członkowskie regionu wdrożyły oficjalnie Plan Działań Europejskich w zakresie HIV/AIDS na lata 2012 - 2015. Adam Fronczak, wiceminister zdrowia, podkreślił, że sytuacja w Europie Wschodniej będzie dla Polski jednym z największych wyzwań, gdy w 2012 roku obejmie przewodnictwo w Radzie Programowej UNAIDS. Minister powiedział, że będzie to dla naszego kraju szansa, aby mieć wpływ na światową politykę w sprawie HIV. Najważniejsze wydaje się zwiększenie dostępu do skutecznego i ratującego życie leczenia – tylko 23 proc. osób z Europy Wschodniej, które powinny być objęte terapią antyretrowirusową, otrzymało takową w ubiegłym roku. Jest to dużo niższy wskaźnik niż globalna średnia dla krajów o niskim i średnim dochodzie, wynosząca 47 proc.

Anna Marzec-Bogusławska, dyrektor Krajowego Centrum ds. AIDS podkreśliła, że wciąż największym problemem jest powszechne przekonanie, „że problem HIV mnie nie dotyczy". Pani dyrektor poinformowała, że od początku pierwszego zarejestrowanego zakażenia (1985 r.) do kwietnia br. odnotowano prawie 14,5 tys. zakażeń HIV, a leczeniem zostało objętych ponad 5 tys. pacjentów, w tym 135 dzieci. Szacuje się, że zakażonych jest ok. 30 - 35 tys. Polaków, co oznacza, że 20 tys. nie wie o swoim zakażeniu.

Z kolei prof. Anna Boroń–Kaczmarska z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie przypomniała, że wczesne wykrycie zakażenia to możliwość szybkiego rozpoczęcia leczenia i szansa na lepszy kontakt z pacjentem. Dodała, że na początku epidemii (w latach 80. ubiegłego wieku) po wykryciu zakażenia HIV, pacjent żył średnio około trzech lat. Obecnie najdłużej żyjący z HIV Polak ma go już 25 lat.

Ważne jest, że w ciągu 30 lat trwania epidemii zmieniło się nasze podejście do tej choroby – zauważył ks. Arkadiusz Nowak, prezes Instytutu Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej. Większość zakażonych osób nie może narzekać na jakość opieki medycznej czy

dostęp do darmowych leków. Jednak coraz gorzej jest z profilaktyką, do której dostęp w ostatnich 5 - 10 latach pogorszył się z powodu braku pieniędzy.[4]

ASPEKTY MEDYCZNE

Pierwszy raport w literaturze medycznej na temat AIDS

Naukowcy donoszą, że szczepionka przeciw HIV jest już na wyciągnięcie ręki. Tymczasem Michael Gottlieb*, który 30 lat temu jako pierwszy opisał to schorzenie mówi, że mimo znacznych osiągnięć na polu leczenia HIV/AIDS, wciąż wyznaczać trzeba nowe cele związane z jeszcze nowocześniejszymi lekami oraz profilaktyką antywirusową.

W rozmowie, która ukazała się na łamach portalu internetowego, w całości poświeconego HIV i AIDS „The Body" (przedruk w „Forum"), opowiada m.in. o tym, jak na podstawie swoich badań klinicznych opisał nieznane schorzenie układu odpornościowego, które wówczas szczególnie często dotykało homoseksualistów.

Michael Gottlieb po raz pierwszy spotkał się z nieznaną jeszcze nikomu chorobą podczas swojej pracy w Centrum Medycznym Uniwersytetu Kalifornijskiego. Jego pierwszym pacjentem z chorobą, którą później nazwano AIDS, był 31 letni mężczyzna, który zjawił się w izbie przyjęć z wysoką gorączką. Podczas pobytu na oddziale mężczyzna tracił szybko na wadze, miał też kandydozę, a w ciągu tygodnia rozwinęła się u niego pneumocystydoza (zapalenie płuc wywołane przez pasożyty *Pneumocystis carinii*).

Wraz z innymi lekarzami, Gottlieb zastanawiał się, co to za choroba. U pacjenta, który był w stanie krytycznym, zauważono zmniejszoną liczbę białych krwinek. Wszystko wyglądało bardzo nietypowo: zdrowy do niedawna człowiek trafił do szpitala w stanie ciężkim. Nie pasowało to do żadnej znanej do tej pory choroby ani zespołu chorobowego.
Na szczęście - relacjonuje dalej Gottlieb - była już wtedy możliwość zbadania poziomu komórek układu odpornościowego – limfocytów T. Przy okazji stwierdzono tez wyraźne obniżenie poziomu komórek odpornościowych CD4. Nigdy wcześniej w medycynie nie był opisany żaden przypadek, w którym ich niedobór był aż tak znaczny. Potem, w ciągu kilku tygodni na oddział przyjęto pacjentów z podobnymi objawami.

Wtedy właśnie powstał raport, który został opublikowany 5 czerwca 1981 r. w biuletynie „Morbidity and Mortality Weekly Raport". Był to pierwszy raport w literaturze

[4] Agnieszka Katrynicz, Iwona Kazimierska. *HIV/AIDS: do zwycięstwa wciąż daleko*. Puls Medycyny z dnia 14.12.2011 r. , *Polska chce mieć większy wpływ na walkę z HIV*. Dziennik Gazeta Prawna (Gazeta Prawna) z dnia 01.12.2011r.

medycznej na temat nowej choroby nazwanej potem AIDS. Tekst został przedrukowany w grudniu 1981 r. na łamach tygodnika „The New England Journal of Medicine". Postawiono tam hipotezę, że prawdopodobnie jest to osłabienie układu odpornościowego mogące mieć podłoże zakaźne. Zasugerowaliśmy w nim – dodaje Gottlieb - że przyczynę stanowi wirus. Jednak dopiero po dwóch latach wirusa odkryło troje naukowców: Francoise Barre, Luc Montagnier i Jean Claude Chermann z Instytutu im. Pasteura w Paryżu. Nazwali go LAV (dziś określany jako HIV-1).[5]

Czyżby rewolucja w leczeniu chorób wywołanych przez wirusy?

Wirusy powodują wiele groźnych chorób, takich jak grypa, zapalenie wątroby, zespół AIDS oraz wiele innych. Dotychczasowe metody leczenia oparte były na lekach działających wybiórczo na jeden typ wirusa.

W Lincoln Laboratory, laboratorium słynnego ośrodka naukowego w Massachusetts Institute of Technology trwają prace nad lekiem uniwersalnym, zdolnym pokonać 15 rodzajów wirusów. Działanie nowego leku o nazwie DRACO polega na powodowaniu śmierci komórek wirusowych przez uszkodzenie dwóch rodzajów ich nici RNA.

Obecny etap prac nad lekiem to doświadczenia na myszach. Dr Tood Rider, szef grupy badaczy pracujących nad lekiem, wierzy, że lek będzie szybko wprowadzony do praktyki medycznej.[6]

Koniec epidemii?

Walka z HIV/AIDS trwa już ponad 30 lat i wciąż w laboratoriach całego świata prowadzi się prace nad znalezieniem skutecznej broni, która całkowicie zniszczy wirusa. Kiedy w latach 80. ubiegłego wieku pojawił się HIV, naukowcy nie wiedzieli, jak go zniszczyć. Dopiero po kilkunastu latach od wybuchu epidemii, w 1987 roku pojawił się na rynku pierwszy lek antyretrowirusowy. Dziś jest ich już kilkadziesiąt. Terapia ARV nie tylko hamuje namnażanie wirusa, ale zapobiega też powstawaniu mutacji opornych na działanie leku. Dzięki niej choroba AIDS przestała być śmiertelna, a stała się przewlekła. Obecnie jest już dostępna trzecia generacja leków, dzięki którym terapia jest o wiele lepiej tolerowana przez pacjenta, daje mniej skutków ubocznych i pozwala mu przeżyć wiele lat.

---

[5] Nelson Vergel. *Problem nie tylko gejów.* Forum z dnia 3.10.2011r.
[6] *Rewolucja w leczeniu schorzeń wywołanych przez wirusy*. Diabetyk z dnia 01.10.2011r.

Naukowcom marzy się jednak, aby leki antyretrowirusowe ostatecznie pokonały epidemię. W ostatnich latach prowadzono badania, które po raz pierwszy pokazały, że leki ARV zatrzymują rozprzestrzenianie się wirusa.

Pierwsza metoda, zwana profilaktyką przedekspozycyjną (PrEP) polega na podaniu niewielkich dawek leku antyretrowirusowego osobom niezakażonym, które podczas uprawiania seksu narażone są na zakażenie HIV. Dwa niezależne zespoły, które testowały tę metodę w Afryce wykazały, że stały poziom ARV we krwi zabija wirusa, zanim wywoła on infekcję. Tym samym zabezpiecza organizm przed rozwojem choroby. Terapia okazała się skuteczna, choć daleko jej jeszcze do ideału. Preparaty nie eliminowały bowiem całkowicie zakażenia, ale zmniejszały ryzyko o 63-68 proc. u kobiet i mężczyzn. Podstawowym warunkiem jest jednak wysoki, blisko 100-proc. poziom adherencji.

Drugą metodę walki z rozprzestrzenianiem HIV/AIDS nazwano leczeniem prewencyjnym. Chodzi w niej o to, aby osobom zakażonym podać leki tak wcześnie, jak to tylko możliwe – aby wirus zniszczył jak najmniej białych krwinek. Zakażonym podawano leki antyretrowirusowe, zanim poziom leukocytów spadł poniżej 350 na mikrolitr krwi. Dzięki temu udało się ograniczyć rozprzestrzenianie się HIV na niezakażonych partnerów lub partnerki aż w 96 proc. przypadków. Tak wykazało badanie, którym objęto prawie,1,8 tys. heteroseksualnych par z 13 krajów. Obie metody, mimo różnych wątpliwości, uznano za niezwykle obiecujące.

Coraz więcej pozytywnych sygnałów dochodzi z laboratoriów, w których naukowcy, praktycznie od początku epidemii, pracują nad stworzeniem szczepionki przeciw HIV. Choć na tym polu do tej pory nie było sukcesu, wydaje się, że obecnie na dobrej drodze do jego osiągnięcia są dwa zespoły uczonych.

Eksperci z biotechnologicznej firmy *Seek* w Londynie ogłosili w lipcu tego roku, że ich szczepionka zmniejszyła o 90 proc. poziom wirusa we krwi u 55 zakażonych. Podobny efekt uzyskali naukowcy z Hiszpańskiej Najwyższej Rady Badań Naukowych (CSIC). U 90 proc. ochotników, którym podano szczepionkę o nazwie MVA-B, rozwinęła się pełna odpowiedź immunologiczna. [7]

Kolejny przełom w walce z AIDS

„Nature" informuje o dokonaniach naukowców z California Institute of Technology, którzy pod kierownictwem prof. Davida Baltimore, laureata Nagrody Nobla, opracowali

[7] Dorota Romanowska. *Koniec epidemii.* Newsweek. Wyd.spec. z dnia 01.11.2011 r.

przeciwciała zwalczające wirusa HIV. Nowa metoda stymulacji układu odpornościowego, zwana immunoprofilaktyką wektorową (Vectored Immmuno – Prophylaxis - w skrócie VIP), zadziałała na razie w laboratorium. Technika ta podczas eksperymentu wywołała skuteczną odpowiedź immunologiczną przeciw infekcji wirusem HIV.

Eksperymenty przeprowadzono na myszach. Wykazano, że wystarczył jeden zastrzyk, by zwierzęta okazały się odporne na HIV. Nie wiadomo, czy ten sam mechanizm uda się z powodzeniem zastosować u ludzi. Obecnie zespół jest w trakcie opracowywania planu badań klinicznych na ludziach.[8]

Antyretrowirusowa terapia uznana za największe odkrycie 2011 roku

Co roku magazyn ”Science” ogłasza ranking na najważniejsze odkrycie naukowe mijającego roku. W tegorocznym rankingu zwyciężyło odkrycie amerykańskich naukowców, którzy dowiedli, że terapia ART (antiretroviral therapy) zapobiega rozprzestrzenianiu się HIV.

Badania nad lekami przeciwwirusowymi trwały od 2007 roku. Odbywały się pod kierownictwem zespołu prowadzonego przez dr Myron Cohen z Uniwersytetu Północnej Karoliny. Uczestniczyło w nich 1753 heteroseksualnych par, gdzie jeden z partnerów był zakażony HIV, a drugi nie. Wnioski okazały się na tyle optymistyczne, że eksperymenty przerwano przed czasem – w maju 2011 r.

Amerykańscy naukowcy udowodnili, że leki antyretrowirusowe mogą zapobiegać zakażeniu HIV tak samo skutecznie jak prezerwatywy – zmniejszają jego ryzyko o 96 proc. Dr Francoise Barre–Sinoussi, francuska lekarka uhonorowana w 2008 r. wraz z Luckiem Montagnierem Nagrodą Nobla za odkrycia ludzkiego wirusa niedoboru odporności, potwierdza, że „to odkrycie ma ogromny wpływ na naszą wizję przyszłości”. [9]

[8] Krzysztof Urbański. *Tarcza przeciw AIDS.* Rzeczpospolita z dnia 01.12.2011 r., Mateusz Tabin. *Proszę wstać! Nauka idzie!* Angora z dnia 11.12.2011 r., *Co nowego w medycynie?* Świat i Ludzie z dnia 15.12.2011 r.
[9] *Lekarstwo na HIV najważniejszym odkryciem naukowym 2011 roku.* Polska (dodatek: The Times) z dnia 30.12.2011 r.

W Opolu leczą już chorych na AIDS

Szpital Wojewódzki w Opolu dołączył do placówek, w których prowadzone jest leczenie osób żyjących z HIV i chorych na AIDS. Wygrał konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Zdrowia, dzięki czemu pacjenci żyjący z HIV z Opolszczyzny, mają możliwość leczenia się na miejscu. Wcześniej musieli jeździć na badania i po niezbędne leki antyretrowirusowe do kliniki we Wrocławiu lub do Chorzowa, gdzie mieszczą się oddziały hospitalizujące zakażonych HIV i chorych na AIDS. Dla większości z nich było to uciążliwe, kosztowne, co wiązało się z tym, że niektórzy z tego powodu nawet rezygnowali z terapii.

Szacuje się, że na Opolszczyźnie jest około 30 osób, u których w wyniku zakażenia doszło do rozwoju AIDS. Oddział Zakaźny będzie ich stopniowo przejmować pod swoją opiekę, jeśli wyrażą takie życzenie, jako że pacjent ma prawo wyboru placówki, w której chce się leczyć. Obecnie pod opieką oddziału są cztery osoby, kolejne dwie mają wkrótce dołączyć.[10]

Płock doczekał się PKD

Od stycznia zacznie działać w Płocku pierwszy na tym terenie Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny. Dzięki temu test na HIV będzie można zrobić anonimowo i bezpłatnie, a nie tak jak dotychczas - za 50 zł ze skierowaniem zawierającym nazwisko i adres. Punkt powstanie przy oddziale zakaźnym w szpitalu na Winiarach. Punkt prowadzić będzie Społeczny Komitet ds. AIDS, który wygrał w konkursie organizowanym przez Urząd Miasta, współfinansujący wraz z Krajowym Centrum ds. AIDS działalność PKD. Punkt dofinansuje także firma LEVIS, która sama zaproponowała pomoc.[11]

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE - KAMPANIA „ZRÓB TEST NA HIV”

Na czas związany z obchodami Światowego Dnia AIDS w mediach, a szczególnie w prasie, przypada okres szczególnego zainteresowania problematyką HIV/AIDS, a co za tym idzie także społeczną kampanią organizowaną przez Krajowe Centrum ds. AIDS. Kampania w tym roku przebiegała pod hasłem „Zrób test na HIV” i była kontynuacją rozpoczętej w

[10] Małgorzata Fedorowicz. *Pacjenci chorzy na AIDS leczą się już w Opolu*. Nowa Trybuna Opolska z dnia 12.12.2011 r.
[11] Małgorzata Siuta. *Na HIV dyskretnie*. Gazeta Wyborcza – Mazowsze z dnia 01.12.2011 r.

2010 roku kampanii „Wiedza ratuje życie". Publikacje na temat HIV/AIDS znalazły się nie tylko w ogólnopolskich dziennikach i czasopismach, ale – co obserwuje się szczególnie przy okazji obchodów Światowego Dnia AIDS - także w lokalnych gazetach.

Na łamach prasy mogliśmy znaleźć informacje na temat dróg zakażenia HIV, sposobów zapobiegania rozprzestrzenianiu się wirusa, możliwościach, jakie daje leczenie antyretrowirusowe. Podawano dane epidemiologiczne dotyczące HIV/AIDS na świecie, w Polsce i poszczególnych regionach kraju. Dzienniki drukowały rozmowy z ekspertami zajmującymi się HIV/AIDS, głównie koordynatorami i konsultantami pracującymi w punktach diagnostycznych, którzy informowali m.in. o miejscach, gdzie anonimowo i bezpłatnie można wykonać test w kierunku HIV i otrzymać fachową pomoc, promowali testowanie, wyjaśniając jednocześnie, dlaczego tak ważne jest poznanie swojego statusu serologicznego.

Polacy wobec HIV/AIDS

Mimo pozornie coraz większej wiedzy na temat wirusa i choroby, wciąż brakuje świadomości, że problem HIV/AIDS może dotyczyć każdego. Wszystkie dane wskazują na pilną potrzebę prowadzenia działań popularyzujących bezpieczniejsze zachowania seksualne oraz informowanie o konieczności poznania statusu serologicznego - zarówno własnego jak i partnera. Wiedza o zakażeniu pozwala na dalszą kontrolę swojego stanu zdrowia oraz zmniejsza ryzyko zakażenia partnera (partnerów). W badaniach przeprowadzonych na próbie dorosłych Polaków na temat świadomości HIV/AIDS 40 procent badanych wiedziało, że po ryzykownym zachowaniu trzeba wykonać test na HIV, ale tylko 20 proc. było gotowych na takie badanie. Brakuje nam odwagi do wzięcia odpowiedzialności za swoje postępowanie, boimy się, co z nami będzie, jeśli rzeczywiście okaże się, że zostaliśmy zakażeni.

Jedynie test daje nam odpowiedź na pytanie, czy zostaliśmy zakażeni. Najważniejszymi kierunkami działań w powstrzymywaniu rozprzestrzeniania się epidemii HIV/AIDS jest edukacja społeczna oraz wykonywanie badań testowych w punktach konsultacyjno-diagnostycznych. Właśnie wzrost wiedzy na temat dróg zakażenia oraz promowanie testów w kierunku HIV to główny cel kampanii „Zrób test na HIV" organizowanej przez Krajowe Centrum ds. AIDS.

Największy problem tkwi w tym, że duża liczba pacjentów zgłaszających się na testy jest już chora na AIDS. Dopiero wystąpienie niepokojących objawów zmusza ich do przebadania się. Zdecydowanie za mało osób zgłasza się na testy przesiewowe, które można zrobić w każdym województwie – podkreśla Anna Marzec- Bogusławska, dyrektor

Krajowego Centrum ds. AIDS. Gdyby chorzy byli wcześniej diagnozowani, mielibyśmy mniej przypadków śmiertelnych. Leczenie w Polsce jest bowiem na bardzo wysokim poziomie – dodaje.[12]

POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB ŻYJĄCYCH Z HIV/AIDS

Fryzjerzy wobec AIDS – 10 lat programu L'OREAL

Program L'Oreal „Fryzjerzy Świata wobec AIDS" promuje wiedzę o AIDS w salonach fryzjerskich na całym świecie. Jego celem jest zwiększanie świadomości i podkreślanie roli społecznej fryzjerów.

Fryzjerzy bardzo często są nie tylko usługodawcami, ale i powiernikami – czas spędzony na fotelu sprzyja rozmowom. Kiedy między klientem a fryzjerem wytworzy się zaufanie, fryzjer może je wykorzystać do przekazywania wiedzy na temat ważnych kwestii społecznych.

Mając to na uwadze L'Oreal Polska, UNESCO oraz Krajowe Centrum ds. AIDS od lipca 2007 roku rozwijają w naszym kraju profilaktyczno–edukacyjny program „Fryzjerzy Świata wobec AIDS", którego celem jest budowanie świadomości o problemie oraz profilaktyka. Program prowadzony jest w 26 krajach na wszystkich kontynentach świata i będzie w dalszym ciągu poszerzany. Filie Grupy L'Oreal zaangażowane w akcję, znajdują się m.in. w RPA, Indiach, Brazylii, Francji, Chinach, Wielkiej Brytanii, Włoszech, Polsce, Kanadzie, USA, Austrii, Belgii, Holandii, Hiszpanii. Akcja ta ma na celu wyposażenie fryzjerów w praktyczną wiedzę i umiejętności uczulania ludzi na ryzyko związane z chorobą oraz informowanie o sposobach jej zapobiegania. Jednocześnie program pomyślany został jako forma walki z negatywnymi zachowaniami i postawami wobec osób żyjących z HIV/AIDS.

Każdego roku 1 grudnia w krajach całego świata, w ramach Światowego Dnia AIDS, organizowane są wydarzenia wokół programu „Fryzjerzy Świata wobec AIDS", które mają na celu skłonić klientów salonów do rozmowy o tej chorobie. Przeszkoleni fryzjerzy mogą przekazywać rzetelne informacje na temat AIDS, unikając rozpowszechniania mitów i błędnych przekonań dotyczących prewencji oraz sposobów przenoszenia HIV, a także promując postawy akceptacji i wsparcia wobec osób zakażonych. [13]

[12] Zob.: Źródła
[13] *10 – lecie Programu L'OREAL*. Świat Fryzjerstwa z dnia 01.10.2011 r.

RAPORTY Z BADAŃ

Jak zakażonym HIV żyje się w Polsce?

Stowarzyszenie Ogólnopolska Sieć Osób Żyjących z HIV/AIDS „Sieć Plus" postanowiło sprawdzić, jak w Polsce żyje się osobom zakażonym HIV. To pierwsze tego typu badanie w naszym kraju, które dotyczy jakości ich życia. Chcieliśmy sprawdzić czy osoby żyjące z HIV są zadowolone z leczenia, jak oceniają swoją sytuację zawodową i materialną oraz relacje społeczne – wyjaśnia prof. Antonina Ostrowska, socjolog zdrowia z Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, która jest autorką pytań zadanych w kwestionariuszu.

Badanie przeprowadzono między lipcem a październikiem 2011 r. Na ankiety przygotowane przez Sieć Plus odpowiedziało 200 osób. To niewiele, jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że w Polsce od 1985 roku zarejestrowano ponad 14 tysięcy zakażeń. Okazuje się, że to wciąż wstydliwy problem - wirus, o którym krąży wiele mitów i o którym ludzie nie chcą rozmawiać – mówi Wojciech Tomczyński, szef Sieci Plus. Badania pokazały jasno, dlaczego tak się dzieje.

Co 3. Polak żyjący z HIV czuje się dyskryminowany, a co 15. wręcz dręczony. Ponad 18 proc. respondentów przyznało, że ukrywa swój seropozytywny status nawet przed najbliższą rodziną, ponad 20 proc. przed przyjaciółmi, a ponad połowa przed pracodawcą. Badani skarżyli się między innymi na dręczenie przez rodzeństwo, ograniczenie kontaktów z rodzicami, rozpowiadanie o zakażeniu przez byłych partnerów w miejscu pracy lub środowisku, zły sposób traktowania w szpitalach, przychodniach oraz gabinetach dentystycznych, nierówne traktowanie polegające np. na niemożności skorzystania z basenu w sanatorium. Osoby żyjące z HIV oraz lekarze nie mają wątpliwości, że takie traktowanie wynika z braku wiedzy polskiego społeczeństwa o drogach rozprzestrzeniania się wirusa. I choć stosunek społeczeństwa do osób HIV+ zmienił się na lepsze, to nadal osoby te uważane są za niebezpieczne dla otoczenia, choć nie ma ku temu żadnych powodów. Z ankiety wynika, że rezygnują one z zawarcia związku (zrobił tak co 5. ankietowany), z posiadania dzieci (47 osób na 200) i uprawiania seksu (60 osób na 200).

Poza stygmatyzacją i poczuciem wykluczenia największym problemem zakażonych jest stan zdrowia. 57 proc. badanych osób oceniło swój stan zdrowia jako dobry i bardzo dobry, jednak prawie co 10. osoba żyjąca z HIV uważa, że z jej zdrowiem jest źle. Także co 10. ankietowany stwierdził, że nie jest zadowolony z efektów leczenia antyretrowirusowego. W związku z terapią osoby zakażone HIV narzekają przede wszystkim na somatyczne skutki

uboczne, utrudnienia związane z działaniem służby zdrowia oraz uciążliwy schemat leczenia. Prawie 70 proc. respondentów musi przyjmować od 4 do 6 tabletek dziennie, a 25 proc. nawet po 7 i więcej.

Tymczasem prawie 50 proc. uczestników badania wie o istnieniu nowocześniejszych leków niż obecnie stosowane przez nich leki i chciałoby je przyjmować w prostszym schemacie. Ponad połowa chciałaby przyjmować tylko 1 tabletkę dziennie, wydaje się, że przedział 1 - 3 tabletki dziennie zadowoliłby 82,4 proc. ankietowanych, ale dostęp do takiego leczenia ma niecałe 29 proc. uczestników ankiety.

Polacy żyjący z HIV są – przynajmniej w sferze deklaracji – „dobrze współpracującymi pacjentami". Ponad 75 proc. stwierdziło w ankiecie, że „ przyjmuje leki zawsze albo prawie zawsze", zgodnie z zaleceniem lekarza. Jest to o tyle istotne, że pacjenci ci przyjmują jeszcze leki na inne choroby.

Istotnym, często pomijanym problemem, na który wskazują wyniki ankiety, jest samotność osób zakażonych. Co 10. badany nie ma nikogo, z kim mógłby porozmawiać o swoich problemach. Także co 10. w ogóle nie uczestniczy w żadnych wydarzeniach towarzyskich ani imprezach. Kolejne 13 proc. robi to najwyżej raz na pół roku. Aż 38 proc. nie miałoby u kogo szukać pomocy, gdyby pojawiły się problemy finansowe. Ponad połowa ankietowanych uznała swoją sytuację finansową za złą lub bardzo złą.

Jak widać wciąż mamy wiele do zrobienia w kwestii świadomości i edukowania społeczeństwa, aby osoby żyjące z HIV/AIDS nie czuły się odrzucone i dyskryminowane. [14]

INNE

Gra komputerowa pomogła rozwiązać skomplikowany problem naukowy

Dzięki grze komputerowej udało się rozszyfrować strukturę krystaliczną proteazy retrowirusów, czyli enzymu niezbędnego przy zakażaniu obcych organizmów. Na podstawie struktury tego białka można zaprojektować leki dla osób zakażonych HIV, które staną się inhibitorami powstawania docelowej postaci proteazy.

Autorami odkrycia są biochemicy z Czeskiej Akademii Nauk w Pradze, bioinformatycy z University of Washington w Seattle oraz grupa badaczy z Zakładu

[14] Tomasz Kobosz. *HIV – problem coraz bardziej europejski*. Służba Zdrowia z dnia 19.12.2011 r., Dominika Wantuch. *Wykluczeni, dyskryminowani. Trudne życie seropozytywnych*. Gazeta Wyborcza – Kraków z dnia 01.12.2011 r.

Krystalografii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierowana przez prof. Janusza Jaskólskiego.

Chociaż naukowcy wiedzieli, że proteaza powstaje z połączenia dwóch monomerów, to przez długi czas nie było wiadomo, jak kryształy monomeru są zbudowane i jak je uzyskać. Naukowcy z Pragi obeszli ten problem, produkując monomeryczne białko z innego wirusa (M- PMV), który wywołuje AIDS u małp. Kryształy tego białka otrzymano w pracowni prof. Jaskólskiego, a w ośrodku synchrotronowym DESY w Hamburgu zarejestrowano dla nich obraz dyfrakcji rentgenowskiej.

Jednak przez cały czas nie był znany model budowy kryształu. W jego rozpracowaniu pomogli internauci, biorący udział w internetowej grze komputerowej „Foldit". Gra, opracowana przez naukowców z University of Washington w Seattle, polegała na poprawnym zwinięciu łańcucha białkowego. Graczom, jako jedną z zagadek, przedstawiano strukturę proteazy wirusa M-PMV. Gracze wygenerowali ponad tysiąc struktur próbnych, a najlepsze z nich okazały się całkiem dobrymi modelami do rozszyfrowania krystalicznej proteazy. Dzięki wyobraźni przestrzennej i intuicji internautów udało się rozwiązać bardzo ważny problem naukowy.

Eksperyment pokazał, że połączone inteligencja i zdolności milionów użytkowników gier komputerowych mogą być pomocne w rozwiązywaniu skomplikowanych problemów naukowych. W tym wypadku dzięki grze internetowej udało się rozszyfrować budowę ważnego białka retrowirusa, z tej samej rodziny co HIV. Jest to następny krok w stronę projektowania skuteczniejszych leków dla żyjących z HIV/AIDS. [15]

Źródła:

1. Bielecki Jędrzej. *WHO obiecuje: za cztery lata pokonamy AIDS*. Dziennik Gazeta Prawna z dnia 02.12.2011 r.
2. *Co nowego w medycynie?* Świat i Ludzie z dnia 15.12.2011 r.
3. *Czy wiesz, że…* Polska – Dziennik Zachodni (dodatek:50+) z dnia 12.10.2011 r.
4. *Dążymy do zera.* Euroregio Glancesis z dnia 07.12.2011 r.
5. *10 – lecie Programu L'OREAL*. Świat Fryzjerstwa z dnia 01.10.2011 r.
6. Fedorowicz Małgorzata. *Pacjenci chorzy na AIDS leczą się już w Opolu.* Nowa Trybuna Opolska z dnia 12.12.2011 r.
7. Grzelak Agnieszka. *HIV –wirus wciąż niepokonany.* Polska – Dziennik Łódzki (Magazyn Rodzinny) z dnia 10.12.2011 r.

[15] *Lek na AIDS bliżej dzięki grze komputerowej*. Służba Zdrowia z dnia 17.10.2011 r.

8. Katrynicz Agnieszka, Kazimierska Iwona. *HIV/AIDS: do zwycięstwa wciąż daleko*. Puls Medycyny z dnia 14.12.2011 r.
9. Kobosz Tomasz. *HIV – problem coraz bardziej europejski.* Służba Zdrowia z dnia 19.12.2011 r.
10. Kościelniak Piotr. *Wygrywamy bitwę w wojnie z wirusem.* Rzeczpospolita (dodatek: Dodatek) z dnia 01.12.2011 r.
11. *Lek na AIDS bliżej dzięki grze komputerowej*. Służba Zdrowia z dnia 17.10.2011 r.
12. *Lekarstwo na HIV najważniejszym odkryciem naukowym 2011 roku.* Polska (dodatek: The Times) z dnia 30.12.2011 r.
13. *Nawet do naturalnej śmierci.* Rzeczpospolita (Dodatek) z dnia 01.12.2011 r.
14. *Rewolucja w leczeniu schorzeń wywołanych przez wirusy*. Diabetyk z dnia 01.10.2011r.
15. Romanowska Dorota. *Koniec epidemii.* Newsweek. Wyd.spec. z dnia 01.11.2011 r.
16. Siuta Małgorzata. *Na HIV dyskretnie*. Gazeta Wyborcza – Mazowsze z dnia 01.12.2011 r.
17. *Światowy Dzień Walki z AIDS*. Top Tygodnik Opoczyński z dnia 02.12.2011 r.
18. Tabin Mateusz. *Proszę wstać! Nauka idzie!* Angora z dnia 11.12.2011 r.
19. Urbański Krzysztof. *Będzie mniej pieniędzy na walkę z AIDS*. Rzeczpospolita z dnia 30.11.2011 r.
20. Urbański Krzysztof. *Tarcza przeciw AIDS.* Rzeczpospolita z dnia 01.12.2011 r.
21. Vergel Nelson. *Problem nie tylko gejów.* Forum z dnia 03.10.2011r.
22. Wantuch Dominika. *Wykluczeni, dyskryminowani, trudne życie pozytywnych*. Gazeta Wyborcza- Kraków z dnia 01.12.2011 r.